

savremeni instrumenti finansiranja - lizing

Priču o lizingu završavamo kratkim prikazom modaliteta lizing konstrukcija koje poznaje savremena praksa.

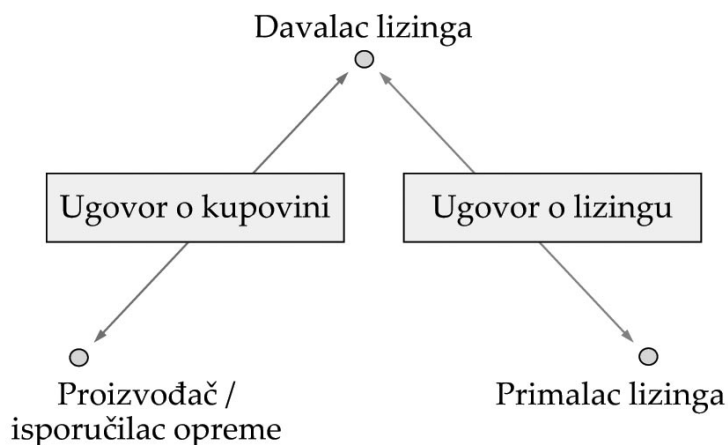
Lizing konstrukcije koje poznaje savremena praksa imaju različite modalitete, pa se u tom kontekstu, javljaju i različite klasifikacije lizing posla, u zavisnosti od kriterijuma po kome su urađene.

Jedna od najšire prihvaćenih je podela lizinga po sadržini i obuhvatnosti samog posla i broju učesnika. Po ovom kriterijumu, lizing poslovi se dele na: indirektni i direktni lizing.

Indirektni (finansijski, pravi) lizing, je pravni posao u kome učestvuju tri lica i u kome se zaključuju dva ugovora:

- **Ugovor o lizingu**, između davaoca i primaoca lizinga, pošto je davalac lizinga prethodno od primaoca lizinga dobio jasnu instrukciju o dobru koje želi da uzme u lizing, ili specifikaciju dobara, odnosno, naznačio isporučiooca od koga bi davalac lizinga trebalo da nabavi to dobro, i
- **Ugovor o kupovini (isporuci) dobra** koji davalac lizinga zaključuje sa trećim licem (proizvođačem, isporučiocem), u skladu sa lizing ugovorom i dobijenom specifikacijom.

Finansijski (pravi) lizing

Autor rubrike:
mr Vesna Matić

Formalno i suštinski, davalac lizinga u ovoj konstrukciji posla ima centralnu poziciju, koju mu omogućuje funkcija finansijera – posrednika. On je ne samo subjekt oba ugovora, već i zadržava pravo raspolaganja nad predmetom lizinga u svojstvu vlasnika.

Pravo svojine nad predmetom lizinga pruža davaocu lizinga određene zaštite:

- u pogledu mogućnosti da prilikom raskida ugovoru o lizingu, zbog neizvršavanja obaveza od strane primaoca lizinga, odmah traži povraćaj predmeta lizinga, ali i
- u slučaju stečaja primaoca lizinga, kada davalac lizinga ima pravo na izdvajanje predmeta lizinga iz stečajne mase primaoca lizinga (izlučno pravo).

Trajanje finansijskog lizinga proteže se na veći deo korisnog veka trajanja predmeta lizinga (neopozivi, bazni rok), ali ovaj lizing poznaje i takozvani rezidualni ili preostali rok trajanja. Rezidualni rok je predmet naknadnog dogovora između davaoca i primaoca lizinga, vezano za mogućnost primaoca lizinga da nakon isteka baznog roka, produži vreme korišćenja predmeta lizinga. Osim ove mogućnosti, u slučaju finansijskog lizinga, primalac lizinga može i da otkupi predmet lizinga nakon isteka roka lizinga, odnosno, da ga zameni boljim i savremenijim u toku trajanja lizinga.

Zbog dužine baznog roka, davalac lizinga po pravilu uspeva da kroz ukupan iznos ugovorene naknade koju primalac lizinga plaća, amortizuje svoje investicione troškove.

Primalac lizinga snosi sve troškove i rizike predmeta uzetog u lizing za vreme trajanja finansijskog lizinga.

Direktni (operativni, nepravi, kvazi) lizing je dvostrani pravni posao između davaoca i primaoca lizinga. U ovoj konstrukciji posla, davalac lizinga je istovremeno i proizvođač/

isporučilac predmeta lizinga, njegov vlasnik, ali i finansijer.

Reč je o kratkoročnom lizingu, pa davalac lizinga nije u mogućnosti da tokom jednog lizing posla amortizuje svoje investicione troškove vezano za predmet lizinga, već ga mora više puta davati u lizing.

Kod ovog lizinga, davalac lizinga snosi rizik zastarelosti i gubitka opreme, plaća osiguranje, takse i troškove licenci.

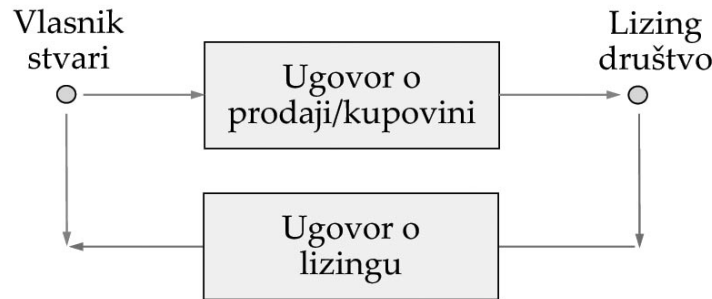
Klasifikacije lizing posla primenom drugih kriterijuma poznaju:

- lizing pokretnih i nepokretnih stvari,
- čist lizing, koji podrazumeva samo davanje predmeta u lizing, bez usluga održavanja, remonta, osiguranja i nasuprot tome, ukupan lizing, koji uključuje i ove uslužne delatnosti,
- lizing bez mogućnosti produžavanja roka korišćenja i lizing sa ovom mogućnošću.

Dva specifična modaliteta lizing posla su:

- **Sale & Lease back** – u kom slučaju vlasnik određenog investicionog dobra to dobro prodaje lizing društvu, a potom ga uzima u lizing od istog društva, i

Sale & Lease Back

- **Leveraged Leasing**, kao oblik davanja u lizing investicionih dobara velike vrednosti sa korisnim vekom trajanja od 30 i više godina.

Finansijsko-pravna konstrukcija ovog posla poznaje osim davaoca lizinga, koji je i vlasnik i finansijer dela investicionog ulaganja (20-40% potrebnog finansijskog ulaganja) i primaoca lizinga, ali i 2-3 kreditora koji učestvuju u zatvaranju konstrukcije finansiranja.

Zakon o finansijskom lizingu

Operativni (nepravi) lizing

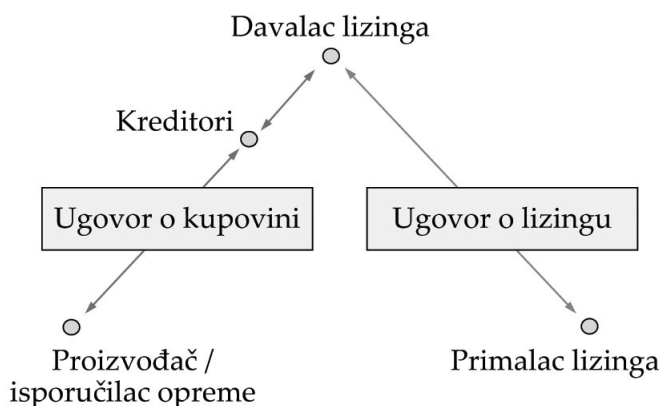
Republike Srbije¹, kao što i sam naziv kaže, poznaje samo finansijski lizing kao trostrani pravni posao. Predmet finansijskog lizinga po Zakonu mogu biti samo pokretne nepotrošne stvari (oprema, postrojenja, vozila i sl.).

To znači da ovaj Zakon ne poznaje direktni lizing, kao dvostrani pravni posao u kome su

davalac lizinga i proizvođač/isporučilac isto lice.

U ovakvim slučajevima, saglasno Zakonu, primenjuju se odredbe Zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, zavisno od prirode konkretnog posla, odnosno ugovora (zakup, prodaja sa otplatom na rate i slično).

Leveraged Leasing

¹ Službeni glasnik RS br. 55/2003 i 61/2005